

Kaiser László

A munka becse nem csekély

Petőfi Sándor Sajtószabadság-díjat kapott Ködöböcz Gábor

A Kósa Csaba által vezetett Magyar Újságírók Közösségének egyértelmű döntése alapján idén a Petőfi Sándor sajtószabadság díjat Ködöböcz Gábor író, irodalomtörténész, tanár és szerkesztő, újságíró kapta. Az a Ködöböcz Gábor, aki évtizedek óta tevékenykedik a magyar kultúra és irodalom értékeinek megőrzéséért és az értékek továbbadásáért. Teszi ezt szóval, írással, szerkesztéssel; az a magyar író és irodalmár, aki a tollforgatáson túl a katedra és az újságkészítés segítségével egyaránt épít és építkezik, mulasztásra, lumpenizálódásra is hajlamos korunkban nemesedve nemesít: hallgatóit, olvasóit, barátait, környezetét, kortársait; és persze Egert, az országot, a nemzetet.

Menjünk sorjában. Irodalomtörténészként megannyi tanulmány, recenzió, előszó, utószó fűződik nevéhez; megjelent kötetei sokat mondó címei önmagáért szólnak: *Hagyomány és újítás Kányádi Sándor költészetében; Értékvilág és formarend; Megtartó párbeszéd; Erdélyi élmény – erdélyi gondolat; Szépen, magyarul, szépen emberül* és végül a minap napvilágot látott monográfia korunk kimagasló költőjéről, *Kiss Benedekről*. Tanárként immár hosszú-hosszú évek óta minősített oktatóként, PhD-fokozattal az egri Eszterházy Károly Főiskolán tágítja az érdeklődő magyar szakosok szellemi horizontját, s készíti föl őket arra a hivatásra, amelyet szenvedélyesen űz...

De tágított és tágít másként is magyar és európai horizontot, európaiként most nem csupán az elengedhetetlent tudást és kultúremléki magatartást értem, hanem annak az európai, egyben magyar kategorikus imperatívusznak maximális betartását, mely szerint az adott helyen mindenből a maximumot kell kihozni, számolva az adott hely lehetőségeivel, hogy azt ne mondjam, atmoszférájával, emberi dokumentumaival. Ennek jegyében volt alapító főszerkesztője a főiskolán ma is működő Líceumi Paletta közéleti lapnak, nem véletlen, hogy a Balázs Géza által vezetett zsűri két alkalommal adott fődíjat az újságnak. És ha már újság, ez az időszak, a számos cikk és recenzió, nem beszélve a remek kapcsolatápolásról, szóval mindez értékekkel teli előszobája lehetett annak a legmagasabb szintű újságírói, szerkesztői tevékenységnek, mely az egri *Agria* irodalmi folyóirat „főnökeként” 2007 óta, tehát közel tíz esztendeje végez. Aki már volt „újságcsináló”, folyóirat-szerkesztő, jól tudja, aki nem, elképzelheti, milyen nehéz folyamatosan minőségi lapszámokat – országos és helyi szerzőkből – összeállítani, milyen nehéz egyértelmű igent vagy nemet mondani, s mennyire tudni kell mégis. Ködöböcz Gábor

ízlése mérce, pontossága több mint dicsérendő, korrektsége lenyűgöző, különösen linkségekre gazdag, gesztusokra szegény korunkban. Ködöböcznál a mindig időben jövő igen (vagy éppen nem) a hozzá eljuttatott írásokra egyértelmű, nincs tehát nála – bibliai szóval élve – bűnös beszéd.

Ezzel a korrektséggel, ezzel a minőséggel és minőségigénnyel, vagyis munkássága egészével érdemelte ki a Petőfi Sándor Sajtószabadság-díjat.

(Elhangzott a Magyar Újságírók Közösségének székházában 2015. március 12-én)

Finta Edit: Tanulmány a Várakozáshoz (szénrajz)

Ködöböcz Gábor

Az elhívás útján

– Bakacsi Ernő legújabb kötete elé –

Az emberség és magyarság eszményét magáénak valló Bakacsi Ernő évtizedeken keresztül kertészmérnökként dolgozott, nyugállományba vonulását követően pedig az írásban találta meg régi-új önmagát. Az irodalom világában viszonylag ritka, hogy valaki hatvanegy éves korában jelentesse meg első könyvét (*Indák*, 1999), az pedig egyenesen unikumszámba megy, hogy – remekbe szabott sorozatot produkálva – hetvenötödik születésnapjára a hihetetlennek tűnő tizenötödik kötettel (*Az üreg*, 2013) rukkoljon elő. S hogy mindeközben fölépüljön egy sajáton rá valló, a személyiség pecsétjével hitelesített, mennyiségileg és minőségileg egyaránt tiszteletet parancsoló életmű, melyben leginkább a *Bogár* (2000); a *Kiüldözöttek* (2001); a *Lépés a sötétbe* (2003); az *Igazságért kiáltok* (2006); az *Aláírtak* (2006); az *Élni kell* (2009); a *Szívdobbanás* (2010) és a *Lángoló tavasz* (2012) jelzi a szemlélet- és mesterségbeli gazdagodás stációit.

A szerző legutóbbi könyvének előszavában Oláh András az írói habitust és az alkotói alpmagatartást is pontosan jellemzi: „Bakacsi Ernő nyughatatlan lélek. Könyveinek lapjain megelevenednek a háború borzalmi, megörökíti a téesszervezés keserű-kényszerű pillanatait, a málenkij robotra hurcoltak drámáját, a Rákosi-korszak brutális éveit, az 56-os forradalom eseményeit. Máskor a két világháború közötti tanyai kultúra nehézségekkel is rokonszenves világát mutatja be, vagy a privatizáció igazságtalanságait tűzi tollhegyre. Hősei azonban egy valamiben hasonlítanak: nem törődnek bele a sorsukba. Küzdenek, reménykednek, s ha elbuknak is, tartással teszik.”

Magam is úgy látom, hogy a legjobb értelemben vett nyughatatlanság és belső tartás adja az emberi-írói karakter két meghatározó vonását. A nyughatatlanság a szabadságszerelemtől motivált világteremtésre, a tartás pedig a hűséges helytállásra képesítő erő. Műveinek tanúsága szerint Bakacsi Ernő számára talán mindennél fontosabb a szabadság és a hűség. Még pontosabban: a szabadságban megőrzött hűség és a hűségben megőrzött szabadság jelenti az életút és az alkotói pálya lényegét. A bízást rendhagyónak mondható írói pálya újfent arról győzhet meg bennünket, hogy a kellő ambícióval párosuló tehetség minden körülmények között utat tör magának. És ami leginkább ilyen fontos tanulság: a saját növéstervére figyelő, szívós munka előbb-utóbb mindent legyőz.

A pályáivet tekintve aligha vitatható, hogy az elhívás útján járó Bakacsi Ernő törekvő és példászerű ember, hiszen a rá bízott talentummal dicséretes felelősséggel

és rokonszenves igyekezettel bánik. Ez természetesen nemcsak az ezredforduló utáni évekre érvényes, hiszen a nagyfokú tudatosságra és átgondoltságra valló könyvsorozat az írásmentes periódus koncentrált figyelemre és intenzív jelenlétre alapozott, különleges optikájú szemlélődése nélkül aligha születhetett volna meg.

Bakacsi Ernő a fikcióba hajló, dokumentarista fogantatású próza jeles művelője. Írásai jelentős hányadában az erős szociografikus jelleg okán lehet olyasféle benyomásunk, mintha a *Magyarország felfedezése* című sorozat kelne új életre – huszonegyedik századi nézőpontból. A szociológiai és lélektani pontosságú elbeszélésekben a valóság ismerete, a tények tisztelete és az igazság szeretete mindenk fölött áll. A narrátori pozíciót a dolgokhoz, jelenségekhez, emberekhez közel hajló, mikrorealista szemléletmód határozza meg. A köznapi és történelmi realitásokra figyelő, erős sodrású történetekben szinte mindig átüt a személyes érintettségből táplálkozó lírai részvét, az esettek, a megaláztatottak és a megszorítottak iránti együttérzés. Az idill és a tragikum között hullámzó novellákban változatos regiszteren szólal meg szeretet és szeretetlenség, hála és hálátlanság, béke és békétlenség, fény és fénytelenység, boldogság és boldogtalanság, hit és hitetlenség, remény és reménytelenység. A magasság és mélység kölcsönös feltételezettségét és paradox párhuzamosságát ábrázoló példázatos történetekben nemegyszer a spirituális realizmus jellegzetes élmény- és érzékenységsformái ismerhetők föl. Nem meglepő hát, ha némelyik novella egzisztenciális érvénnyel és hamleti mélységgel szólítja meg az embert.

A tradicionális prózán nevelkedett olvasók, akik érthető okokból tisztas távolságot tartanak a zavarba ejtő elbeszélések „póz modern” világától, Bakacsi Ernő keresetlen természetességgel megformált köteteit mindig megnyugvással és örömmel vehetik kézbe. A szép magyarsággal, élvezetes stílusban megírt legújabb könyve, *A lélek lázadása* is azt mondatja velünk, hogy egy biztos arányérzékkel, jó ízléssel és különleges valóságismerettel megáldott novellistával van dolgunk, akinél semmiféle prózapoétikai zsonglörködés és csöppnyi narrációtechnikai szemfényvesztés sincs, a művek világa mégis érzékletes elevenséggel és atmoszférikus jelentéssel bír. Sőt, a legjobban sikerült, nyilvánvaló mesterségbeli gazdagodást mutató alkotások (*A hajléktalan; Teri; A tiszai ember; A titok; A lélek lázadása; Apa naplója*) maradandó esztétikai élménnyel és a belefeledkezés örömeivel ajándékozzák meg az olvasót. Az épülésünkre és gazdagodásunkra szolgáló könyvet jó szívvel ajánlom a reménybeli olvasók figyelmébe.

(Elhangzott 2014. december 4-én, Egerben, a Bródy Sándor Könyvtárban)

Csatáné Bartha Irénke

Gyertyálló gesztenyék idején

Cseh Károly emlékének

A kóbor idő most eliramlik,
mintha ma is itt ülnél velem,
társalgásaink emlékét ízlelgetem,
s a remény hiányoddal ölelkezik.

Az ébrenlét hiányos mozaikjai
szeszélyes álmok küszöbén lépnek át,
féltnőn ölelik karjukba az éjszakát,
mint bükkalji esték a harangok szavát.

Fázom a télben, de tavasszal,
ha fényed idézik virágzó gesztenyefák,
megérint az a fölszikkasztó öröm,
mely hárfán zengett, nyugtalan vérkörödön.

Már átlépve az égi küszöböt,
nem jaldulsz jajokkal, nem sajdulsz fagyokkal,
magadhoz ölelhetsz sok sziporkázó csillagot,
s szent esküvéseid immár beteljesült örömeid.

Élhetsz és átélhetsz mindent, mit úttalan utakon
hasztalan keresett földi léted,
láttni és láttattni árnyakat – fényeket,
meggyötört szíved ragyogtat egy maroknyi csillagot.